

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Яхно Олена Іванівна**, 1966 року народження, громадянка України, освіта вища – у 1991 року закінчила Харківський інститут мистецтв ім. І.П. Котляревського за спеціальністю Хорове диригування. Працює викладачем музично-теоретичних дисциплін, сольного співу та спеціального фортепіано в КЗПМО «Краснокутська школа мистецтв» Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області.

Виконала акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії «Музичне мистецтво».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури та інформаційної політики України від 17 травня 2024 року № 88, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

Шаповалової Людмили Володимирівни, доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедрою інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

Рецензентів:

Борисенко Марії Юріївни, кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри теорії музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

Воропаєвої Олени Вячеславівни, кандидата мистецтвознавства, старшого викладача, провідного концертмейстера кафедри музичного мистецтва естради та джазу Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

Офіційних опонентів:

Овсяннікова Вячеслава Георгійовича, кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри музичного мистецтва естради Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»;

Манько Світлани Борисівни, кандидата мистецтвознавства, доцента, завідувача кафедрою кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури,

на засіданні 25 липня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво **Яхно Олені Іванівні** на підставі публічного захисту дисертації «Вокальна стилістика в українській рок-музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації» за спеціальністю 025

Музичне мистецтво.

Дисертацію виконано в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури та інформаційної політики України.

Науковий керівник: **Ігнатченко Георгій Ігорович**, кандидат мистецтвознавства, професор, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, містить науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень. Вона є завершеною і самостійною науковою працею, актуальність обраної теми обумовлена затребуваністю музикознавчих досліджень у сфері музики «третього» пласта; необхідністю подальшої розробки проблематики рок-музики як актуального явища сучасної практики суспільного музикування; невеликим обсягом музикознавчих досліджень, що розкривають специфіку українського року; відсутністю праць, присвячених вокальній стилістиці в рок-музиці, в тому числі і в українській. Дисертаційне дослідження має наукову новизну та практичну цінність, містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що засвідчують важливість проведеного дослідження для сучасного музикознавства та мистецької практики. Вимоги щодо оформлення дисертації виконано.

Здобувачка має 3 статті у спеціалізованих фахових виданнях, затверджених МОН України:

1. Яхно О.І. Парадигми рок-музики і джазу: компаративний дискурс. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*: зб. наук. ст. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І.П. Котляревського, Вип. 53, Харків 2019, С. 161–176. https://intermusic.kh.ua/vypusk53/53_vyp_10_yahno.pdf
2. Яхно О.І. Вокальна стилістика в рок-музиці: діалектика загального та особливого. *Аспекти історичного музикознавства*: зб. наук. ст. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського, Вип. XXI, Харків 2020, С. 279–292. https://aspekty.kh.ua/vypusk21/21_aspekt_18_yahno.pdf
3. Яхно О.І. Витоки та основні етапи становлення української рок-музики. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич, 2023. Вип. 63, т. 42. С. 107–112. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/63_2023/part_2/18.pdf

У дискусії взяли участь, поставили питання та висловили зауваження:

Шаповалова Людмила Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедрою інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, із питанням:

1. В чому полягає відмінність жанрової природи музикування у рок-гурті? Це моє питання до Вас як практика. Чи працює модель жанру академічної музики в рок-музиці?

Здобувачка надала повну відповідь на запитання, яка задовольнила голову ради. Зокрема здобувачка зазначила, що життя жанру в музичному мистецтві полягає в його постійних відродженнях та оновленнях в оригінальних творах, в еволюції разом із розвитком соціуму і музичної культури. Здобувачка надала критерії, за якими можливо визначити спільні та відмінні ознаки в системі функцій жанру в академічній практиці та рок-музикуванні: розподіл музичних спеціалізацій (автор, виконавець); склад виконавців та інструментарій; постать і функції вокаліста; комунікативний простір (концертні майданчики, слухацька аудиторія); трактовка жанру (зовнішня та внутрішня форми).

Борисенко Марія Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, із питаннями, зокрема:

1. Чи можна по відношенню до рок-виконавства застосувати критерій майстерності як визначальний саме для професійної мистецької творчості? Якщо «так» або «ні», то чому?

На всі питання здобувачка надала повні відповіді, які задовольнили рецензента. Зокрема здобувачка зазначила, що рок-виконавство як мистецьке явище відносно молоде на відміну від народного мистецтва чи академічної музики. В європейській академічній традиції саме «ШКОЛА» як комплекс критеріїв (навичок) є визначальним. Парадокс у тому, що більшість фронтменів світового рок-музикування не мають профільної освіти і є самородками. Сьогоднішні рокери – менестрелі і трубадури Сьогодення, наділені безумовним музичним (літературним, співочим) талантом, інтелектом, артистизмом, харизмою, креативністю мислення, працелюбністю, цілеспрямованістю. Стилистика року у сучасному музично-творчому процесі набула статусу мистецької ідеології і, на мою думку, створює серйозне підґрунтя для застосування критерію майстерності для цього музично-культурного феномену.

Воропаєва Олена Вячеславівна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач, провідний концертмейстер кафедри мистецтва естради та джазу Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, із запитаннями, зокрема:

1. Питання пов'язане з висловлюванням, що «основу рок-музики складає пісня». Далі Ви пишете про рок-композиції, що вже значно розширює жанрову

палітру цього феномена. То що ж мається на увазі, коли кажете про пісню в основі рок-музики? Чи означає це, що рок-композиції – це пісні, чи ні?

На всі питання здобувачка надав повні відповіді, які задовольнили рецензента. Зокрема здобувачка зазначила, що, з одного боку, рок-пісні – це рок-композиції. Але якщо шукати відмінності, то тоді варто сказати, що рок-пісня відсилає нас до витоків, вказує (об'єднує) жанр і стилістичний напрям. А рок-композиція – музична форма, що «тримає» простір, організує його і підпорядковує законам композиції певного музичного стилю. Якщо рок-пісня існує на рівні творчого задуму, то рок-композиція являє собою озвучений результат спільної творчості – «музичний продукт» – у формі синглу, музичного релізу чи відеокліпу та відрізняється укрупненою структурою, тривалістю; на кшталт джазових тем-стандартів і джазових композицій з імпровізаційними хорусами.

Овсянніков Вячеслав Георгійович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва естради Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», із запитаннями, зокрема:

1. Пісенна мова – це не лише фонетика, але й підкреслення ідентичності, звернення до національної музичної традиції та складова виконавської вокальної манери, а намагання імітувати мелодійну фонему англійської мови в українських текстах пісень стає, останнім часом, своєрідним компромісом у поєднанні західного та українського компонентів в рок-музиці, що, наприклад, прослідковується в пісні «Титанік» гурту «Ероlets». При аналізі такого глибинного компонента як вокальна стилістика в українській рок-музиці варто було б розглядати рок-вокал крізь призму мовної фонемати. Як, на думку авторки дослідження, мовна фонема в пісні відбивається на вокальній стилістиці в українській рок-музиці?

На всі питання здобувачка надала повні відповіді, які задовольнили опонента. Зокрема зазначила, що вербальна мова в рок-музиці – це, перш за все, спосіб мислення музиканта (композитора, виконавця), його світо- та часосприйняття, екзистенціальний вимір творчості. Мова задає напрямок вокальній стилістиці, бо існує вже на рівні музично-поетичного мислення, творчого задуму. Українській мові властива евфонічність (милозвучність) та повноголосся, що сприяє формуванню неабиякої вокальності за рахунок більшої кількості фонем. Мовна фонема є головною і визначальною складовою вокальної стилістики в українській рок-музиці, збагачує рок-синтаксис та сприяє гнучкості ритміки та мелодики, що від вокалу невід'ємні.

Манько Світлана Борисівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри кафедрою естрадного та народного співу Харківської державної академії культури, із запитаннями, зокрема:

1. В роботі, присвяченій системному дослідженню вокальної складової рок-музики, зосереджується увага на аналітиці творчого доробку чотирьох сучасних українських рок-гуртів. Цікаво за якими критеріями з кожного регіону України (схід, захід, центр і південь) з великої кількості цікавих рок-гуртів було обрано саме по одному колективу для аналізу їх творчості і чи формується повна панорама вокальної складової вітчизняного року спираючись на творчість цих 4-х гуртів? Можливо, це є свідомою стратегією. Якщо так, аргументуйте, будь ласка, свою позицію.

На запитання здобувачка надала повну відповідь, яка задовольнила опонента. Зокрема здобувачка зазначила, що вибір гуртів був свідомим, зумовлений постановкою проблеми дослідження, об'єктом (вокальна стилістика в рок-музиці) та предметом (її відтворення у творчості сучасних українських рок-гуртів) дослідження. По-перше, вибір стосувався рок-гуртів, що сформувалися після 2005-го року. По-друге, під час ознайомлення з великою кількістю гуртів, які працюють з 2000-х років і до сьогодення, дійшли висновків, що в кожному регіоні України сформувалися осередки музичної рок-творчості зі своїми домінантними ознаками. По-третє, безумовно, здобувач керувалася своїм особистісним музично-естетичним та художнім смаком, ціннісними орієнтирами професійного досвіду.

Результати відкритого голосування:

«За» проголосували 5 членів ради,

«Проти» проголосувало 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Яхно Олена Іванівна** ступінь доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової

спеціалізованої вченої ради

Шаповалова Л.В.

